

ВОДИЧ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О СКРИНИНГУ РАКА ПЛУЋА

БРОШУРА

САДРЖАЈ

Која је сврха овог водича?	02 →
Шта је рак плућа?	02 →
Шта је скрининг рака плућа?	02 →
Да ли испуњавам услове за скрининг?	03 →
Како ми скрининг рака плућа може помоћи?	03 →
Шта још треба да знам о скринингу рака плућа?	04 →
Шта обухвата скрининг за рак плућа?	05 →
Шта се дешава након снимања?	05 →
Шта значи резултат и шта се дешава након снимања?	06 →
Водич за одлучивање	07 →

Која је сврха овог водича?

Овај водич вам може помоћи да одлучите да ли желите да започнете скрининг за рак плућа. Многи људи сматрају да је програм користан и да је скрининг за рак добра ствар. Постоје начини на које вам скрининг може помоћи, а постоје и ствари које би требало да знате пре него што донесете одлуку да се подвргнете скринингу.

Ова брошура је осмишљена да вам пружи информације које ће вам помоћи да донесете информисану одлуку о томе да ли желите да се подвргнете скринингу или не. Избор је на вама – не постоји тачан или погрешан одговор на питање да ли треба да се подвргнете скринингу.

Шта је рак плућа?

Рак плућа је рак који почиње у плућима. Група ћелија које нису нормалне расте неконтролисано и може се проширити и на друге делове организма.

Шта је скрининг рака плућа?

Скрининг рака плућа подразумева компјутеризовану томографију (ЦТ) са ниском дозом зрачења код људи без симптома (нпр. немате необјашњив упоран кашаљ или не искашљавате крв) како би се открили рани знаци рака. Рано откривање рака плућа повећава могућности лечења и пружа вам боље изгледе за излечење.

ЦТ снимање са ниском дозом зрачења за скрининг рака плућа је бесплатно за особе које имају Medicare.

Да ли испуњавам услове за скрининг?

Имате право на учешће у програму ако испуњавате све доле наведене критеријуме:

Разговарајте са својим здравственим радником да бисте сазнали да ли испуњавате услове за скрининг.

Како ми скрининг рака плућа може помоћи?

Предности скрининга за рак плућа укључују:

Откријте рак плућа у раној фази.

Када се рак открије у раној фази, постоји више могућности лечења и већа вероватноћа да ће се излечити.

Унутрашњи мир

Скрининг може искључити рак плућа, али и друга обољења плућа. ЦТ снимање са ниском дозом зрачења вас може уверити у то да су вам плућа здрава.

Пружа прилику да разговарате о историји пушења и добијете подршку ако одлучите да оставите цигарете

Не морате престати да пушите да бисте обавили скрининг, али престанак пушења може помоћи у спречавању рака плућа и других болести плућа, што може довести до дужег и здравијег живота.

Шта још треба да знам о скринингу рака плућа?

Нормално је да се осећате забринуто када учествујете у програму скрининга рака плућа. Око 22–51% људи који ураде скрининг имаће нодуле на првом снимању. Преко 95% ових нодула неће бити рак плућа. Ипак, снимање, чекање резултата или потреба за додатним снимањима и тестовима могу бити стресни. Разговарајте са својим здравственим радником како бисте сазнали више о доступној подршци.

Лажно позитивни резултати

Скрининг рака плућа може дати лажно позитиван резултат (тј. резултат снимања сугерише да можда имате рак плућа, али накнадне провере покажу да га немате). Лажно позитивни резултати могу да се добију код сваког скрининга или медицинског тестирања.

Прекомерна дијагностика

Неке врсте рака расту веома споро и можда неће изазвати проблеме током вашег живота. То се назива „прекомерна дијагностика“ и дешава се код око 1 од 30 случајева рака откривених током скрининга на рак плућа. Прекомерна дијагноза може се јавити код било ког скрининга или медицинског теста.

Изложеност зрачењу

ЦТ снимање са ниском дозом зрачења користи најмању могућу количину зрачења, а да притом добије слику високог квалитета. То зрачење је мање од оног коме сте природно изложени током годину дана у свакодневном животу. Ако имате нодул, можда ће бити потребна додатна снимања како би се утврдило да ли је у питању рак. Ниво зрачења приликом снимања је безбедан и може побољшати изгледе за постављање дијагнозе у раној фази болести.

Додатни налази који нису повезани са раком плућа

Понекад скрининг рака плућа открије и друге здравствене проблеме које ваш здравствени радник може да лечи. Снимање може открити промене или у плућима (промене које нису рак, као што је емфизем) или ван плућа (као што је срчана болест). Откривање ових промена омогућује лечење које вам може спасити живот, али такође може значити додатна испитивања, што би вас могло забринути.

Кључна питања	Скрининг	Без скрининга
Колико је вероватно да ће се рак плућа открити у раној фази?	70 од 100 случајева рака плућа биће откривено у раној фази ¹ .	7 од 100 случајева рака плућа биће откривено у раној фази ¹ .
Колико је вероватно да ће резултат снимања указивати на могући рак плућа, а да ће накнадне анализе показати да немате рак плућа?	Од свих прегледаних особа, код око 3 од 100 ће се пронаћи чворић (нодул) високог или веома високог ризика ¹ . Да би се утврдило да ли нодул значи висок или веома висок ризик од рака, здравствени радник вам може предложити даља испитивања. Мање од половине особа код којих се пронађе нодул високог или веома високог ризика има рак плућа.	Особе које не ураде скрининг избећи ће могућност непотребних медицинских тестова, али истовремено ће пропустити прилику да се открије рак плућа у раној фази, док још нема симптома.
Колика је вероватноћа да ће снимање открити нешто друго осим рака плућа?	Понекад ће снимање открити ствари које захтевају додатне тестове, а понекад друга озбиљна обољења која захтевају лечење. Ти третмани могу да вам спасу живот.	Особе које се не тестирају на рак плућа ће избећи додатне медицинске тестове, али то такође значи да неће имати прилику да се друга здравствена стања која се могу лечити открију у раној фази.

1. Ово се заснива на најбољим проценама из рандомизованих контролираних испитивања.

Шта обухвата скрининг за рак плућа?

Колико често?

- Сваке две године ако су резултати нормални (веома низак ризик), без значајних налаза.
- Чешће ако се нешто открије на снимању.

Како да се припремим?

- Затражите упут за СТ снимање с ниском дозом зрачења од свог здравственог радника.
- Закажите снимање онлајн, телефоном или лично. Обавестите их да учествујете у Националном програму за скрининг рака плућа.
- Обавезно понесите упут за снимање и Medicare картицу.
- Обуците удобну одећу. За снимање ћете можда морати да се пресвучете у болнички мантил.
- Обавестите клинику унапред ако вам је потребна помоћ да се пресвучете у болнички мантил или да легнете на сто за снимање.
- Нема потребе да не једете пре снимања.

Шта се дешава на дан снимања?

- Може вам бити затражено да урадите здравствени преглед и измерите висину и тежину. Питаће вас да ли можете да подигнете руке изнад главе и да их 5 до 10 минута држите подигнуте.
- Лежаћете на леђима на столу са рукама изнад главе. Мораћете да задржите дах неколико секунди и останете непомицни. Радиограф ће вам снимати грудни кош. За ово снимање се не дају инјекције.
- Само снимање ће трајати око **10 секунди**, и не би требало **да осетите било какав бол**.
- Преглед ће трајати између 10 и 15 минута.

Како да стигнем тамо?

- Питајте здравственог радника где се у вашем крају нуди скрининг рака плућа. Места на којима се врши снимање укључују и мобилно возило за скрининг „Heart of Australia“ које обилази нека рурална и удаљена подручја.

Да ли могу чланови породице, пријатељи или неговатељи да буду присутни?

- Ако желите, поведите са собом пријатеља или члана породице.

Колико кошта ЦТ снимање са ниском дозом зрачења?

- ЦТ снимање са ниском дозом зрачења је бесплатно ако имате Medicare картицу.

Шта се дешава након снимања?

Ваш здравствени радник ће добити резултате вашег снимања и контактираће вас ако буде потребно да разговара о налазима. Добићете обавештење (СМС поруку или писмо) од NCSR-а у коме вас обавештавају о следећем кораку. То може бити да поново урадите ЦТ снимање са ниском дозом зрачења за две године или да са здравственим радником поразговарате о резултатима.

Шта значи резултат и шта се дешава након снимања?

Резултати скрининга	Следећи кораци
Непотпуно Снимак се није могао анализирати из техничких разлога и потребно је поновити га.	Поновни скрининг ће бити потребан када добијете подсетник од NCSR-а или вашег здравственог радника.
Врло низак ризик Ваш снимак није открио ништа забрињавајуће. Редован скрининг сваке два године је важан како би се пратиле евентуалне промене које настану како старите.	- NCSR ће вас обавестити да нема значајних налаза и да треба да поновите скрининг за 2 године. - Добићете подсетник од NCSR-а и/или вашег здравственог радника када дође време за поновни скрининг за 2 године. - За 2 године ћете требати поново да одете код лекара ради провере подобности и добијања упута за ЦТ снимање са ниском дозом зрачења. Историја пушења неће морати поново да се процењује.
Низак ризик На вашем снимању је пронађен нодул, али се сматра да је ризик од рака плућа низак. За 12 месеци треба да поновите снимање.	- NCSR вам неће доставити резултате, али ће вас подстаћи да о резултатима поразговарате са вашим здравственим радником. - NCSR ће вас подсетити када дође време за поновни скрининг за 12 месеци. - Када добијете подсетник, потребно је да одете код свог лекара ради провере подобности и добијања упута за ЦТ снимање са ниском дозом зрачења.
Низак до умерен ризик или умерен ризик Ваш снимак приказује један нодул или више нодула које је потребно чешће пратити. У зависности од налаза, треба да одете на још једно снимање за 3 или 6 месеци.	- NCSR вам неће доставити резултате, али ће вас подстаћи да о резултатима поразговарате са вашим здравственим радником. - NCSR ће вас подсетити када дође време за поновни скрининг за 3 или 6 месеци. - Треба поново да одете код свог лекара ради провере подобности и добијања упута за ЦТ снимање са ниском дозом зрачења.
Висок или веома висок ризик Пронађен је један нодул или више нодула који изискују даље испитивање. То не значи да имате рак. Код вас постоји већи ризик од рака плућа, па је важно да обавите све контролне прегледе.	- NCSR ће вас подстаћи да о резултатима поразговарате са вашим лекаром. - здравствени радник ће прегледати радиолошки извештај и упутити вас специјалисти на даља испитивања.
Додатни налази који изискују испитивање, али нису повезани са раком плућа Снимањем могу да буду обухваћени и други делови тела осим плућа, укључујући врат, груди и горњи део стомака. Понекад то може открити нешто или у плућима (нешто што није рак, као што је емфизем) или ван плућа (нешто попут срчаног обољења).	- Ваш здравствени радник ће разговарати са вама о потреби за даљим тестовима и следећим корацима. - Додатни налаз не значи нужно да не можете наставити са програмом скрининга за рак плућа.

Лечење рака плућа

Ако се открије рак плућа, лечење може укључивати операцију уклањања дела плућа који је захваћен раком. Други потенцијални третмани укључују радиотерапију и хемотерапију. Можда ће вам се преписати комбинација различитих третмана.

Водич за одлучивање

Запамтите, учешће у скринингу за рак плућа је ваш избор. Послужите се водичем који следи у наставку да бисте лакше одлучили шта вам је важно.

ЗАПИТАЈТЕ СЕ: Шта вам је важно када се одлучујете за скрининг за рак плућа?

Без скрининга   Скрининг
Није важно ← → Веома важно

Откривање рака плућа у раној фази, пре него што се појаве симптоми?

(нпр. необјашњив упоран кашаљ или искашљавање крви)

1   2   3   4   5

Откривање рака плућа у раној фази, када постоји више могућности за лечење?

1   2   3   4   5

Душевни мир у вези са здрављем плућа?

1   2   3   4   5

Прилика да разговарате о својој историји пушења и добијете подршку за престанак?

1   2   3   4   5

ЗАПИТАЈТЕ СЕ: Колико сте забринути због:

Без скрининга   Скрининг
Веома вас забрињава ← → Не забрињава вас

Учешће у скринингу за рак плућа?

5   4   3   2   1

Изложеност зрачењу?

5   4   3   2   1

Лажно позитиван резултат?

(тј. резултат снимања сугерише да можда имате рак, али накнадна испитивања показују да немате)

5   4   3   2   1

Други тестови за испитивање било каквих налаза ЦТ снимања са ниским дозом зрачења?

5   4   3   2   1

Погледајте своје одговоре на горња питања

Ако је већина ваших одговора на десној страни, ви сте за то да се обави скрининг.
Ако је већина ваших одговора на левој страни, ви сте за то да се скрининг не обави.

За више информација о Националном програму за скрининг рака плућа:

www.health.gov.au/nlcsp

Quitline
13 7848

За помоћ да престанете са пушењем:

www.quit.org.au